

ΚΡΙΤΙΚΗ: ΜΑΡΙΑ ΜΑΡΑΓΚΟΥ

Ανάμεσα στα δύο έτη

Η γιορτή τώρα αρχίζει. Μετα-πρωτοχρονιάτικα. Ο καινούργιος χρόνος στις γκαλερί της Αθήνας μοιάζει να ξεκινά δυναμικά (Cristina Iglesias στην Μπενριέ, Κωνσταντίνος Καρανιάς στην Καμή, Θεόδωρος στην Τούντα, Κίρπενμπεργκ στην Κορωνάου, Λίξη Καλλιγά στο Φωτογραφικό Κέντρο της Αθήνας).

Όσο για το «Εργοστάσιο» της Α.Σ.Κ.Τ., το δημιουργήμα για το οποίο θα ευγνωμονούμε εσαεί τον «τσμποκαλιδικό» ψυχισμό του Νίκου Κεσσανά, είναι κιόλας πανέτοιμο με τα έργα της συλλογής του Δάκη Ιωάννου.

Ο ημερήσιος και περιοδικός Τύπος αναφέρεται καθημερινά σχεδόν σ' αυτή την έκθεση, δοξαστικά μιν, παραλείποντας δε, τι είναι αυτό που την κάνει ιδιαίτερη, τι είναι εκείνο που κεντρίζει ακόμα και όσους τη γνωρίζουν ή έχουν δεη προηγούμενες εκθέσεις του ιδρύματος ΔΕΣΤΕ.

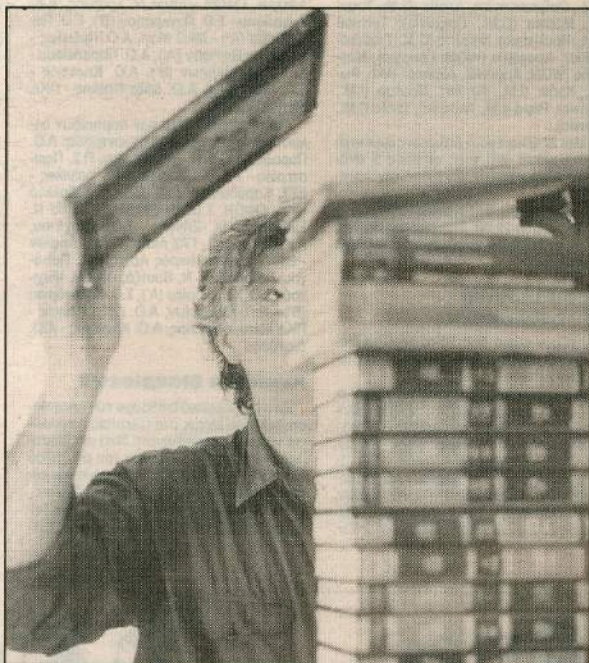
Η συλλογή έχει συγκεκριμένη άποψη. Συγκεκριμένη κατεύθυνση. Είτε συμφωνεί κανείς με το γούστο του συλλέκτη είτε όχι, δεν μπορεί ν' αρνηθεί ότι είναι η μόνη συλλογή στην Ελλάδα που δεν παρπαίζει από 'δώ κι από 'κει και που η 15ετία την οποία καλύπτει αφήνει έξω όλα τ' άλλα, εμμένοντας σ' αυτό που πολύ γενικά ορίζεται ως «Νέα Γλυπτική».

Στο μεταξύ, και πριν από την αναφορά στην έκθεση έργων της Συλλογής Κωστάκη, που οργάνωσε η Άννα Καφετζή και που λάμπει στην Εθνική Πνακοθήκη, να δούμε μερικές εκθέσεις που κινήθηκαν στο μεταίχμιο των δύο χρόνων.

Και πρώτα πρώτα η έκθεση που οργάνωσε η **Όλγα Δανιηλοπούλου** στην γκαλερί «Νέες Μορφές» με τον αντιπαιδικό τίτλο «**Μια φορά κι έναν καιρό ήταν η ζωγραφική**». Τα έργα της έκθεσης περίφημα, κάνουν μια διαδρομή από τις ιστορικές μορφές (Μαλέας, Παπουλάκος, Σπυρόπουλος, Τσιγκός κ.λπ.) ως τους νεότερους (Αδομάκο, Θράφια), συμπεριλαμβάνοντας και τη μεσαία γενιά (Μπότσουλου, Βαλαβανίδης, Χουλιαράς, Ψυχοπαίδης κ.λπ.).

Ιστορική έκθεση με νύξεις, λοιπόν - όχι καταγραφή, που έτσι κι αλλιώς δεν έχει λόγο να κάνει μια γκαλερί και η θέση της επιμελήτριας σαφής, περισσότερο από τα έργα που επιλέγει, τα οποία και αναορούν τον τίτλο, παρά από το παιχνίδι της σκέψης, όπως το εκφράζει. Τελικά η θέση της έκθεσης είναι πως η ζωγραφική και ήταν και είναι ζωντανή.

Στην καλύτερη στιγμή της βρέθηκε η αίθουσα τέχνης «Ζκούφα» με την έκθεση

Ο Άγγελος Σκούρτης με το έργο του «Η παιδεία μου»

«**Τιμή στον Νίκο Εγγονόπουλο**». Μερικά άγνωστα σχέδια του «ήρωα του Ελμπασσάν» πλάι σε χρωματικές σημειώσεις, ζωγραφικές συνθέσεις και μακέτες θεατρικών έργων, σε ένα εξαιρετικό στίσιμο, που πραγματικά τμήα το σουρεαλιστή ποιητή και ζωγράφο. Στο κλίμα του σουρεαλισμού ακόμη μια αθηναϊκή έκθεση, που έργα της όμως είχαμε ξαναδεί το περασμένο καλοκαίρι στην Ανδρό. Είναι τα γλυπτά του **Ντε Κίρικο** στον «Αστρολάβο» της πλατείας Δεξαμενής και η αναφορά τους στο γεννημένο στην Ελλάδα καλλιτέχνη, που πρόσφερε στο παγκόσμιο υπερρεαλιστικό κίνημα.

Καλά έργα. Χρειάζεται πολύ ξεκαθάρισμα για να το πει κανείς.

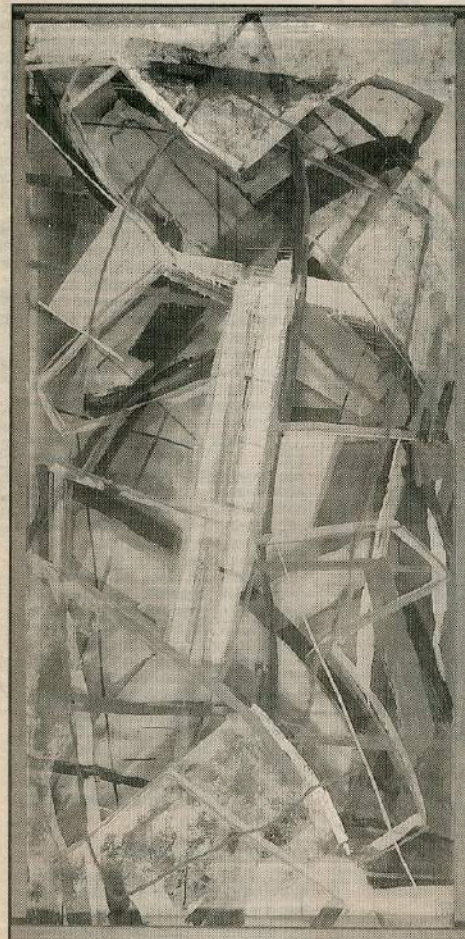
Η ζωγραφική της πρώτης περιόδου του Ντε Κίρικο είναι ασφαλώς εκείνη που τον καθιέρωσε στον ευρωπαϊκό χώρο, ενώ τα γλυπτά του είναι γεγονός πως υστερούν σε σχέση με την παλέτα.

Εξάλλου, τα περισσότερα απ' όσα

εκτίθενται στον «Αστρολάβο» έχουν βγει σε μικρό αριθμό αντιτύπων, οπωσδήποτε όμως μετά το θάνατο του δημιουργού τους.

Στις στομικές εκθέσεις τώρα, στις οποίες επικράτησε στο τελευταίο 20ήμερο του '95 είτε το πνεύμα δώρων των εορτών, εκθέσεις με «καθρόκια», είτε δθέν μοντερνίζουσες που φλυαρούν.

Ουσιαστικό προχώρημα έκαναν στη δουλειά τους τρεις καλλιτέχνες, για διαφορετικούς λόγους ο καθένας. Η **Λήδα Παπακωνσταντίνου** (στην Ιλέα Τούντα) ξεκινά για έναν καινούργιο σταθμό στη συνεπή πορεία της. Εγκλωβίζει το «σώμα» -θμηπθείτε τις performances της- εκείνο στο οποίο κατοικεί η σκέψη και το αίσθημα, σε φωτεινά κομμάτια, στα οποία η κίνηση της ζωγραφικής απλώνεται κάτω και προς τα επάνω. Βρίσκει μια νέα γλώσσα, για να εκφραστεί πλαστικά, δίχως να γυρίζει την πλάτη σε κανένα αίτημα του παρελθόντος, στενά

Έργο της Λήδας Παπακωνσταντίνου

συνδεδεμένο με την ανάγκη της να διηγηθεί την προσωπική της ιστορία.

Η **Βαρέβα Μαυρακάκη** (γκαλερί Μένουσα) στην τέταρτη έκθεση της απελευθερώθηκε από τη δυνάστευση του ζωγραφίζειν, περνώντας σ' εκείνη να κάνει έργο παιδεμού και λύτρωσης.

Τέλος, ο **Άγγελος Σκούρτης** (γκαλερί «3») 'κανε πάλι το θαύμα του, λιτά,

γεωμετρικά, υπολογισμένα ως την τελευταία λεπτομέρεια. Το έργο με τα βιβλία, που αντιστοιχεί και στον τίτλο της έκθεσής του «Η παιδεία μου», πρόσθεσε το επόμενο βήμα, μετά την παρουσία του οριακού για τον καλλιτέχνη έργου του «Αγία Πετρούπολη» - Λένινγκραντ - Αγία Πετρούπολη», μόλις πριν από ένα χρόνο.

Τα ακατανόητα και τα κατανοητά για το Μουσείο της Σύγχρονης Τέχνης

Μ αυτό τον τίτλο, το άρθρο που ακολουθεί και που υπογράφει ο κριτικός της τέχνης Άγγελος Προκοπίου, φέρει ημερομηνία Ιουλίου 1962 κι έχει δημοσιευτεί στο περιοδικό «Νέες Μορφές».

Το έστειλε μ' ένα ευγενικό γράμμα ο ανανώστης της «**Κ. Άγγελος Β. Αντωνίου**, ο οποίος το ανακάλυψε ψάχνοντας κάποιες πληροφορίες που χρειαζόταν στο συγκεκριμένο περιοδικό.

Η φωτοτυπία σκέφτηκε ότι θα μας ενδιέφερε ακόμη και για αρχείο. Το δημοσιεύουμε ως έχει, έτσι για να ξέρουμε πού βρισκόμαστε τα τελευταία 50 χρόνια:

Η έλλειψη ενός Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης στην Αθήνα είναι ακατανόητα για τους ξένους που την επισκέπτονται και κατανοητά για τους Έλληνες που γνωρίζουν καλύτερα τον τόπο τους.

Είναι ακατανόητα, γιατί η Ελλάδα είναι η χώρα των μεγάλων και μικρών μουσείων, για την κρητική και τη μινωική τέχνη, για την αρχαϊκή, την κλασική και την ελληνιστική τέχνη, για τη Βυζαντινή και τη λαϊκή

τέχνη, τέλος για την τέχνη του 19ου αιώνα.

Είναι ακατανόητα, γιατί η Ελλάδα συμμετέχει στις διεθνείς εκθέσεις της Ευρώπης και της Αμερικής με σύγχρονους της ζωράφους, γλύπτες και χαράκτες, που κερδίζουν βραβεία και τιμητικές διακρίσεις, που παρουσιάζουν έργα τους σε στομικές εκθέσεις στα μεγάλα καλλιτεχνικά κέντρα του εξωτερικού, που απασχολούν τις στήλες του ελληνικού και διεθνούς Τύπου με κριτικές ενθουσιώδεις.

Είναι ακατανόητα, γιατί οι δημόσιες εκθέσεις, όπως οι πανελλήνιες, καθώς και οι ιδιωτικές των γκαλερί Τέχνης, παρουσιάζουν μια εικόνα σύγχρονης καλλιτεχνικής ελληνικής δημιουργίας από τις πιο δραστήριες των μικρών ευρωπαϊκών κρατών και της πιο υψηλής ποιότητας στάθμης. Το ελληνικό κοινό προσέρχεται κατά χιλιάδες στις εκθέσεις αυτές, γεμίζει τα θέατρα και τις αίθουσες διαλέξεων, όταν γίνονται ομιλίες και μαθήματα για τη σύγχρονη τέχνη, αγοράζει έργα τέχνης και διαβάζει τα βιβλία, τα περιοδικά και τις εφημερίδες, που ασχολούνται

με τη δραστηριότητά της. Πώς εξηγείται η έλλειψη ενός Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης, όταν οι υποκειμενικές και αντικειμενικές συνθήκες είναι ώριμες στην Ελλάδα για την ίδρυση του και τη λειτουργία του;

Εξηγείται από την προκατάληψη των δημόσιων διοικητικών υπηρεσιών κατά της νέας τέχνης, γιατί αυτή δεν συμβιβάζεται με τις αναπαυστικές, προπονητικές τους συνήθειες.

Εξηγείται από την έλλειψη ευεργετικής νομοθεσίας για την υποστήριξη των τεχνών από το ιδιωτικό κεφάλαιο και την παρακίνηση του πλούτου για επενδύσεις σε έργα και προσπάθειες τέχνης, αντίθετα απ' ό,τι συμβαίνει στην Αμερική και στην Ευρώπη.

Εξηγείται από την ανυπαρξία καλλιτεχνικής πολιτικής του κράτους: χρόνια τώρα η διεύθυνση Καλών Τεχνών του υπουργείου Παιδείας μένει χήρα. Η αδιαφορία αυτή για τη στέγαση και την προστασία της σύγχρονης τέχνης οδηγεί πολλούς Έλληνες

καλλιτέχνες να μεταναστεύουν, να ζουν σε διασπορά και να χάνουν το δεσμό τους με τον τόπο τους.

Εξηγείται από την έλλειψη εμπιστοσύνης στα ελληνικά παρόν να δημιουργήσει ζωντανές καλλιτεχνικές αξίες, γιατί η γραφειοκρατία του κράτους σε όλη της την ιεραρχία είναι πνευματικά και καλλιτεχνικά αναχρονιστική.

Αυτά είναι τα ακατανόητα και τα κατανοητά για την έλλειψη Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης στην πρωτεύουσα της Ελλάδας.

Ο υπουργός της Παιδείας τα γνωρίζει όλα αυτά, και τα ακατανόητα και τα κατανοητά, γιατί μετέχει στον κόσμο του σύγχρονου ευρωπαϊκού πνεύματος. Εχει δώσει εντολή να ετοιμασθεί το σχέδιο νόμου για την ίδρυση του Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης και η εντολή του παραμένει στα συρτάρια των υπηρεσιών του. Η γραφειοκρατία δεν είναι μόνον τροχοπέδη της ζωντανής τέχνης. Είναι και δική του τροχοπέδη.